

הנוסע משלם את מחיר הכרטיס - וחלק ממנו הולך ישירות לשוחד למפלגות אוטובוס ושמנו - שוחד

— אם יפתח — אפשר יהיה לדון גם ב־ תרומות למפלגות אחרות, הנובלות גם הן במתן שוחד.

★ ★ ★

“לנדאו שלה אותי...”

שנה בתיק רשימה ארוכה של קבלות מוזרות, על סכומים הנעים בין 500 ל־ 5000 ל”י, שניתנו לבטאונים של תנועת החרות, של הליברא לים ושל המפלגה הדתית־לאומית. בי שנת 1959 בלבד מסתכמות הקבלות ב־50 אלף לירות. חלק הגון מסכום עגול זה הלך לתנועת החרות. מן ה־תיק המשטרתי מתברר שהאיש שבר קש מטעם חבר התרומות הוא חבר הכנסת בנימין אבניאל, וזו ועדת הכלכלה של הכנסת. ועדה זו מטפלת כחוק, בכל ענייני התחבורה בארץ — בכל לם ענייני קואופרטיב דן. באיזו מידה יכול בנימין אבניאל לשכות, בעת ישיבות ועדת הכלכלה של הכנסת, את ביקוריו בהנהלת דן?

לנדאו

על ביקורים אלה סיפר איש דן, שהיה נוכח בהם: “הלחץ של חרות היה בדרך כלל הרבה יותר גדול משל מפא”י. היו מר פיעים בישיבות המזכירות שלישה תותחים כבדים: בנימין אבניאל, יוחנן באור ויעקב לנדאו. הישיבות נערכו בבית סוקולוב, רי אהר”כ בבית הפרקליט. הם היו מסבירים לנו את המצב: אומנם אנחנו היום באופר יצייה ואיננו יכולים לעזור לכם הרבה, אבל המבצעים של דן הם לעיתים קרובות מאב קים ציבוריים, ובציבור הזה, גם בציבור הנוסעים של דן, יש חברי חרות. לציבור יש השפעה בענייני שלכם, ולנו יש השפעה בציבור. נכון שאתם מפעל של ההסתדרות, אבל אנחנו מבקשים בכל זאת השתתפות בתקציב הבחירות שלנו. הם היו מבקשים בדרך כלל 25 אלף לירות. לפעמים 40 אלף. היינו מתפשרים על 10—15 אלף.

“בשלב הזה הם גמרו את תפקידם. למד רת היה מגיע משהו עם תיק גדול ואומר: לנדאו שלח אותי... היו לו פינגסיק” לות של כל מיני מוסדות ועיתונים. כל מיני אנדרטות ומצבות זיכרון לגיבורי אצ”ל. היינו מקבלים קבלות על תשלומים של שנה למפרע, עבור מודעות בעיתונים שאף אחד לא שמע עליהם. היינו זקוקים לקב לות. אמרנו ללנדאו: גמרנו על הסכום — עכשיו צריך קבלות. אחרת לא נוכל להוציא את הכסף.”

אנשי חרות, כמו אנשי דן, לא הבינו ה־ שבעות את הרעש שקם סביב ענייני התרו מות. זה נראה להם גורמאלי לגמרי. כפי שהסביר אברהם אלדן, בשם תנועת החרות: (המשך בעמוד 16)

לא פעם התלבטנו איך להוציא את הכסף. איך לרשום אותו בספרים. לא היתה לנו שום קופת־סתר. אנחנו צריכים קבלות על כל הוצאה. אין שום אפשרות לרמות. כי יש בודק חברות, יש ברית פיקוח של מרכז הקואופרציה. דרושה קבלה על כל מיל. אז החלטנו שהכל יעבור דרך המחלקה ליחסי ציבור בצורת תשלומים על מודעות, מינויים על עיתונים, שבועונים, ירחונים — שמעולם לא שמעת את שמם.

לפעמים היינו משתמשים בשיטה אחרת. פעם הלואה, פעם קבלה ממפעלים על סחור רה שלא קיבלנו או עבודה שלא נעשתה. היו להם מפעלים של הקיבוץ המאוחד עם פנקסי קבלות. יש לנו קבלות על כל מיני מיבנים. על הקבלות היינו יושבים עם אנשי קטנים. האנשים הגדולים, חברי־כנסת, היו מדברים על הסכום, אבל את הקבלות נתנו אחרים.

“משה כרמל, השר, אף פעם לא התערב. אף מילה. יכולנו לשבת איתו על ענייני דן במשרד שלו בירושלים אחרי הצהריים, לאחר שבבוקר ישבנו עם איש אחדות העבודה על קבלות — והוא לא ידע כלום.” דובר משרד התחבורה נתן נבו הגיב על כל זה באומרו: “לנו במשרד לא ידוע על כך כלום. תשאל את גינזבורג, הוא עכשיו במועצה לשיווק פרי־הדר.”

בשיתה קצרה מאוד עם העולם הזה אמר גינזבורג: “אין לי מה להגיב. אין לי מה לענות.”

בשיתה עוד יותר קצרה אמר ברוך דן בינסקי: “אני לא יודע מה כלום.”

★ ★ ★

“רא רצינו לסכך שר”

מה מחברי הנהלת דן, שהעידו בשע תו במשטרה ואמרו שאת הלואה קיבל פינחס גינזבורג, החלו השבוע לחזור בהם. חלק מהם ניסה להטיל את האחריות גבוה יותר, על שכס של שר. מתוך הנחה שכלל שיתכבכו בדבר אנשים חשובים יותר — כן יפתח הטיפול המשפטי.

אמר איש הנהלת דן: “בינינו, לא לפיר סום, אני יכול לומר לך שהיו גם שרים ש־ ביקשו תרומות. באותה פגישה בקפה ורד זה לא היה גינזבורג, אלא מישהו שהוא כיום שר. אמרנו שזה היה גינזבורג, כי לא רצינו לסכך אישיות פוליטית ממדרגה רא־ שונה.”

איש הנהלת דן אחר אמר: “תראה, זה קרה ב־59. אתה חושב שאני זוכר היום עם מי יישבת? אם תחליט התביעה להוציא את התיק מתהום הנשייה ולתת לו את הטיפול הנכון — יוכלו אז לרענן את זכרון ה־ עדים, ולהראות להם על מה הם חתומים.”

ביתנים משתמשת הנהלת דן בכל הקש רים העומדים לרשותה, כדי לשמור על עצ מה. כפי שאמר איש המזכירות הסניתי: “הרובטת לנו שנקבל הודעה ברגע שיוחלט בוועדת הכנסת להעלות את העניין לדיון.”

מי הוא האיש של דן בוועדת הכנסת? כאשר יפתח מחשד אותו תיק משטרתי

זה התחיל בסיפור קטן של שוחד מלוכלך. חבר קואופרטיב דן נהג לסדר, תמורת ת־ לום, רשימות־נהיגה לאורחים שלא היו מצליחים לעבור בצורה אחרת את מיבחן־נהיגה. הוא נשפט ונכלא. כאשר השתחרר, כעס על הקואופרטיב, שזרק אותו משרותו ולא הגן עליו. הוא החליט לנקום, סיפר למשטרה שלא רק הוא עסק בשוחד בשטח משרד הרישוי. גם הקואופרטיב הגדול עשה זאת. הוא גילה, כי דן נהג לשלם 50 ל”י לחודש לשני רופאי משרד הרישוי, כדי שאלה יבדקו את נהגי־הקואופרטיב מחוץ לתור.

אחדות־העבודה, שהלואה ניתנה כביכול כדי לשקם שלושה קיבוצים שהופגזו בצפון הארץ. מה לחברת אוטובוסים תל־אביבית ולקיבוצי אחדות־העבודה בגליל? יהיה זה מצויק מאוד אם ינסו להצדיק בנימוקים ביטחוניסטיים גם את כל שאר התרומות והמתנות שקיבלה אחדות־העבודה מן לפני כל מערכת בחירות, כולל מערכת הבחירות היקרה ביותר — האחרונה. בתיק המישטרתי יש עדויות בדבר מכונית שני כשה מקיבוץ אשדות־יעקב עבור אחד מ־ מנהלי דן. ערך המכונית היה אז 9000 ל”י, ואילו דן שילם עבורה 17500 ל”י. לאן הלכו 8500 ל”י?

מכונית זו היתה בבעלותו של ברוך דן בינסקי, שהיה באותה תקופה (1960) סגן המפקח על התעבורה במשרד־התחבורה. ברוך דובינסקי ידוע גם בין יבואני־המכוניות, שקיבלו הזמנות לפגישות עימו במר־ תף של מועדון אחדות־העבודה ברחוב ריינס. בפגישות אלה נכח גם פינחס גינזבורג, ובתקופה יותר מאוחרת דויד גמרי, שנתמנה למנכ”ל משרד התחבורה במקומו של גינזבורג.

אין שום דרך לברר כמה כסף תרם ל־ קרן הבחירות של אחדות־העבודה בעיקבות פגישות אלה במרתף, אך ידוע שיבואני מכוניות וחלקי־חילוף עשירים מאוד היו נוכחים שם.

★ ★ ★

שיטות ההסוואה

נשי הנהלת דן, לשעבר, וגם חלק מאנשי הנהלה הנוכחית, אינם רואים שום פסול בשיטה זו של תרומות ומתנות מוסוות. בשיחה עם כתב העולם הזה אמר האיש שתן לנו יותר נוהל ל־ את הלואה: “עלה תת להם הלואה.”

גינזבורג

לתת תרומות, אבל אסור להסוות אותן. הצ היר אחד מהם: “למה שבדן לא יעשו כמו באגד? אצל אנד יש רישום מרויק, חלק גדול מהמפלגות רצה לתת קבלות ברורות על תרומה גלויה. אבל דווקא מצד הנהלת דן רצו להסוות.”

איש דן אחר הסביר את שיטות ההסוואה:

מרבוב הלה, השמידו מנהלי דן של או את המיסמכים, שבעזרתם יכלה המשטרה להוכיח את מתן השוחד. בלית ברירה, הח־ רימו החוקרים את כל ספרי־החשבונות של הקואופרטיב והחלו בודקים סכום אחר סכום. כל סכום שנראה מוזר, זכה לבד־ קה מיוחדת.

תוצאות הבדיקה נשארו כמוסות בתוך תיק החקירה המשטרתי. לרגע נידמה היה כי סודות אלה ייחשפו, כאשר הועמדו שני הרופאים קואופרטיב דן למשפט שוחד. אך הקואופרטיב התחמק, בסיועה של פרקלי־ טות מחוז תל־אביב, ואילו רופא אחד מת בתחילת המשפט משרבון־לב. השני ספג לפני שבוע את מלוא העונש.

רק אז נחשפו סודות הסכומים המשוונים. סופר הארץ יאיר קוטלר הצליח להשיג, ב־ מיבצע עתונאי ראוי־לציון, את תיק החקיר רה המשטרתי, פירסם את עיקר תוכנו ה־ מהמים.

כאשר נחשפו סודותיו של התיק, התברר גם מדוע מהירה פרקליטות המחוז לגנוז אותו במשך שלוש שנים. כי בתיק זה סו־ פר כיצד שילמה הנהלת דן עשרות ומאות אלפי לירות, כתרומות ושוחד למפלגות ב־ ארץ. לא למפלגה אחת, כי אם לכל המפ־ לגות.

★ ★ ★

פגישות במרתף

אין זו פרשת־שוחד רגילה. שכן השל־ מונים של דן חושפים את פני המישטר המפלגתי כולו, והמפלגות כולן, הנהנות מאותה קצרה עצמה, על־חשבון האזרח ה־ נוסע באוטובוס.

על כן יצאו חוקרי העולם הזה בעקבות הגילויים של תיק החקירה, כדי לברר לאן בדיוק הלך הכסף, ואיך.

מן העדויות שבתיק, המשתרעות על עש־ רות עמודים, מסתבר כי קואופרטיב דן נתן לפני הבחירות של שנת 1959 הלואה בסך מאה אלף לירות למפלגת אחדות־העבודה. האדם שייצג את אחדות־העבודה בפני הני ארץ דן היה פינחס גינזבורג, מנכ”ל משרד התחבורה וחבר רמת־הכובש. כיום הוא סגן מנהל המועצה לשיווק פרי־הדר.

הלואה הניתנה ללא ריבית, בתקופה בה נאלץ דן לקחת הלואות בריבית גבוהה. גם אחדות־העבודה היתה נאלצת לשלם ריבית גבוהה בכל בנק רגיל. כך שלמעשה קיבלה מפלגה זו תרומה של 15 אלף לירות — בצורת שיתרו מריבית — לקרן הבחירות שלה.

כאשר אותו מנהל של משרד התחבורה מסייע להנהלת דן ביבוא השונוים — חקור פה קצרה לפני קבלת הלואה — קשה להפריד בין הדברים. היום טוענים בחוגי